

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1899, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt enskilde af viss del af ett vid afvittringen inom Jockmocks socken för kronans räkning afsatt område invid Murjeks jernvägsstation i Norrbottens län.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 25) af den 27 januari innevarande år meddelas, hurusom genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Norrbottens län utslag den 15 december 1890 angående afvittring af Jockmocks socken dels inom området för Åkerbergs by för kronans räkning förbehållits ett område om 26,25 hektar, dels ock inom gränserna för den i socknen belägna kronopark till byggnads- och upplagsplats vid Luleå—Gellivare jernväg afsatts ett område om 24,50 hektar.

I en af Kongl. Maj:ts bemålde befallningshafvande med skrifvelse den 13 mars 1897 till Kongl. Maj:t öfverlemnad skrift hade Jockmocks sockens kommunalstämma anhållit, att, sedan nämnda socken å kyrkostämma beslutit att uppföra ett skolhus vid Murjeks jernvägsstation å Luleå—Gellivare jernväg, men Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig icke kunna åt församlingen upplåta tomtplats till skolhuset å det

område, som vid afvittringen afsatts för bebyggande, berörda område måtte åt socknen för alltid upplåtas på de vilkor, Kongl. Maj:t ville bestämma.

Derjemte hade i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift åtskilliga personer, med förmålan att de vore bosatta å ifrågavarande område och der uppfört boningshus m. m., bestridt bifall till Jockmocks kommuns förevarande ansökning och tillika anhållit, att det måtte varda öfverlemnadt till vederbörande myndighet att uppgöra plan för platsens bebyggande och tomters upplåtande m. m.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade i sin berörda skrivelse äfvensom i sedermera infordradt utlåtande meddelat, att ifrågavarande vid afvittringen afsatta områden vore belägna i ett sammanhang och genomskures af Luleå—Gellivare jernväg i rigtning från söder till norr; att Jockmocks kommun med ansökningen afsåge att få på sig under eganderätt öfverlåten den vester om jernvägslinien och Murjeks å området förlagda jernvägsstation belägna del af samma område, i ändamål närmast att derå uppföra skolhus, men äfven att, i den mån området ej toges i anspråk därför, å detsamma upplåta mark till annan byggnadsverksamhet; att nu ifrågavarande del af området enligt en vid skrivelsen fogad, af tillförordnade förste landtmätaren C. A. Sjöberg upprättad karta omfattade, jemte 0,³⁴⁸ hektar landsväg, 20,⁴⁷² hektar skogsmark och 12,⁸² hektar lågländ mark eller tillhopa 33,⁶⁴ hektar; samt att vederbörande skolråd, med utmärkande å berörda karta af den för skolan ifrågasatta platsen, uppgifvit, att ett område af 1 hektar vore för skolans räkning erforderligt.

Vidare hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört, bland annat, att, då det till upplåtelse åt kommunen ifrågasatta område vore beläget invid Murjeks jernvägsstation, som förmedlade trafiken till och från Lule elfs hela öfre flodområde, och genomskures af den till Jockmocks sockens centralpunkt, Jockmocks kyrkby, ledande allmänna vägen, det vore att förvänta, att ett stationssamhälle snart skulle uppväxa derstädes, detta dock endast under förutsättning att tryggad besittningsrätt vunnes till byggnadsgrunden. Erfarenheten ej minst inom det på kommunikationer fattiga Norrbottens län hade nemligen ådagalagt, hurusom omgifningarna invid jernvägsstationer, der jernväg korsades af annan kommunikationsled eller, såsom i förevarande fall, der landsväg utmynnade, vore ytterst begärliga såsom bosättningsplatser och ofta på otroligt kort tid utvecklades till folkrika och tätt bebyggda stationssamhällen. Det vore därför af stor vikt, att å sådana platser, der må hända inom kort förhållandena komne att nödvändiggöra till-

lämpning af de för rikets städer utfärdade byggnads- och brandordningar, redan från början få byggnadsverksamheten ordnad efter en på förband uppgjord ändamålsenlig plan. Huru begärligt nu ifrågavarande område, som för tio år sedan utgjort en ödemark, varit såsom bosättningsplats, hade visat sig deraf, att en mängd familjer redan der slagit sig ned och åt sig uppfört boningshus. Då detta skett utan vederbörligt tillstånd och nämnda familjer i allmänhet vore mindre bemedlade, vore deras ställning högst osäker, och det vore därför för dem ytterst angeläget att erhålla tryggad rätt att bibehållas vid de hem, som de sålunda åt sig grundat. På dessa och i öfrigt anförda skäl hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att ofvan omförmälda område, 33 hektar 64 ar, med afdrag dock af den del deraf, som upptoges af allmän väg, eller 0,348 hektar, måtte på vissa af Kongl. Maj:ts befallningshafvande angifna villkor under eganderätt upplåtas till Jockmocks kommun, dervid Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillika erinrat, att kronan icke borde genom ifrågasättande af något vederlag hindra eller försvåra platsens bebyggande.

På grund af särskilda remisser hade kammarkollegium afgifvit utlåtanden i ärendet, hvarjemte kollegium öfverlemnade inhemtade yttranden af domänstyrelsen och jernvägsstyrelsen, af hvilka domänstyrelsen meddelat sig med vederbörande öfverjägmästare, som ansett det af Kongl. Maj:ts befallningshafvande omförmälda område böra upplåtas till tomtplatser för stationssamhället vid Murjek, dock med iakttagande att dervid borde reserveras en eller två välbelägna tomter för kommunens allmänna behof samt en dylik tomt för statsändamål; och hade domänstyrelsen, som anslutit sig till hvad öfverjägmästaren yttrat, samt förmått sig anse det åsyftade ändamålet lämpligast kunna vinnas på det sätt, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande anbefaldes upprätta plan för områdets indelning i tomter, dervid så väl förutvarande husegares som ock kommunens samt Kongl. Maj:ts och kronans intressen borde tillgodoses, hemställt, att, efter det sådan plan upprättats, Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att medgifva områdets upplåtande på samma villkor, som rörande upplåtelse åt enskilde af ett invid Långträskis jernvägsstation beläget område af Piteå kronopark blifvit stadgade i kongl. brefvet den 17 maj 1895.

Jernvägsstyrelsen hade ansett det vara af nödig omtänksamhet påkalladt att vid en eventuel upplåtelse af ifrågavarande kronomark för statens jernvägars räkning afsätta det område, som funnes utmärkt å en vid styrelsens skrifvelse fogad plankarta och vore beläget mellan

jernvägens nuvarande vestra gräns och en linie, förlagd på 75 meters afstånd från hufvudspårets medellinie.

För egen del hade kammarkollegium i det af kollegium senast afgifna utlåtande anfört, att kollegium biträdt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt i fråga om behovet att till bebyggande indela ifrågasvarande del af det vid Murjeks jernvägsstation för Kongl. Maj:ts och kronans räkning afsatta område. Deremot hade kollegium funnit några sådana omständigheter icke vara för handen, som för kronan kunde innefatta skälig anledning att till kommunens förmån utan vederlag afhända sig omförmälda mark, vare sig i hela dess omfattning eller till den del, som ansetts erforderlig till skolhustomt. Afsättande, på sätt öfverjägmästaren föreslagit, af tomt till stat och kommun hade ej heller syns kollegium vara af behovet påkalladt i vidare mån, än som tarfvades för erhållande af lämplig skolhustomt, alldenstund den öster om jernvägsstationen belägna del af det vid afvittringen afsatta område ej vore ämnad att ingå i nu ifrågasatta upplåtelse, utan sålunda fortfarande vore att disponera för statens ändamål, samt kommunen kunde i likhet med enskilde sjelf förvärfva hvad som funnes nödigt.

För främjande, så vidt möjligt vore, af det med upplåtelsen afsedda syfte hade kollegium emellertid hållit före, att det borde tillkomma vederbörande myndighet att ombesörja områdets uppdelande i tomter samt dessa tomters upplåtande till bebyggande; och hade kollegium, med åberopande af hvad sålunda anförts, hemställt, att ifrågasvarande område, 33 hektar 64 ar, med undantag af dels den del deraf, som upptoges af allmänna landsvägen, dels ock den ytvidd, som ansetts nödig för utvidgande af Murjeks jernvägsstation, måtte, fördeladt i tomter afsedda till bebyggande, åt enskilde med eganderätt upplåtas under vissa af kollegium föreslagna vilkor.

Jemte erinran att 1898 års Riksdag på framställning af Kongl. Maj:t medgifvit, att af det till kyrkoplats för Jockmocks socknemän vid afvittringen afsatta område 146,8825 hektar finge under vissa vilkor med eganderätt upplåtas till Jockmocks kommun utan annan afgäld än den, som kunde anses inbegripen i den ränta, hvilken vid afvittringen faststälts att utgå från hela det för kyrkoplatsen afsatta område, samt med tillkännagifvande att på Kongl. Maj:ts pröfning vore beroende väckt fråga om förläggande till annan plats af det vid Mattisudden i Jockmocks socken nu anordnade seminarium för bildande af lappska småskolelärare och lärarinnor, har Kongl. Maj:t, med afseende å hvad i ärendet förekommit, nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

att ifrågavarande område, 33 hektar 64 ar, med undantag af den mark, som dels upptoges af den genom området dragna allmänna vägen, dels kunde finnas erforderlig för seminariet för bildande af lappska småskolelärare och lärarinnor, för den händelse att platsen för detta seminarium komme att förläggas till Murjeks stationssamhälle, dels ock af jernvägsstyrelsen ansetts nödig för utvidgande af Murjeks jernvägsstation, finge, fördeladt i tomter afsedda till bebyggande, åt enskilde med eganderätt upplåtas under iakttagande,

att, sedan området blifvit genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg uppdeladt i lämpligt antal tomter, dervid tomt af erforderlig storlek borde utläggas till plats för skolhus åt Jockmocks församling, förslag till köpeskillning för de särskilda tomterna skulle samtidigt för alla tomterna uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet utsedd person, hvarvid särskildt värde borde åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden;

att tomt finge af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till pris, motsvarande minst den sålunda föreslagna köpeskillingen, upplåtas, skolhus-tomten till Jockmocks kommun samt öfriga tomter till den, som hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmälde sig till erhållande af sådan tomt och dervid erlade hela värdet för å tomten befintlig skog jemte minst en femtedel af köpeskillingen för jorden;

att egare af redan å området uppförda byggnader skulle ega företrädesrätt att för dem erhålla nödigt tomtutrymme mot erläggande af stadgad köpeskillning;

att den, åt hvilken tomt upplättes, skulle vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å ett ordnad bebyggande af platsen kunde varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid upplåtelsen meddelade, inom två år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äfventyr, om det försummades, att tomtinnehafvaren förlorade sin rätt till tomten och den derfor erlagda andel af köpeskillingen;

att tomtinnehafvare, så snart han inom den förelagda tiden af fem år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande åläge, skulle vara skyldig erlægga återstoden af köpeskillingen vid enahanda påföljd för uraktlåtenhet häraf, som för försummad byggnadsskyldighet vore stadgad;

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och

köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomten måtte af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för tomtinnehafvaren utfärdas; samt

att köpare skulle vara skyldig att ensam vidkännas de med lagfarten förenade kostnader;

och har Kongl. Maj:t tillika föreslagit Riksdagen att medgifva, att köpeskillingarna för tomterna finge, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Efter tagen kännedom om de till ärendet hörande handlingar får utskottet hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 februari 1899.

På utskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
